

SXEDIO.91V

13.6.1941: Η ΚΥΠΡΟΣ ΒΟΜΒΑΡΔΙΖΕΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΘΥΜΑΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΜΑΧΩΝ, ΕΝΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΥΛΟΦΑΓΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΑΕΡΟΜΑΧΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ

Στα μέσα του **1941** με την κατάληψη της Ελλάδας από τους γερμανο-ιταλούς, ο Κυβερνήτης της Κύπρου Γουίλλιαμ Μπάττερσιλ άρχισε να προετοιμάζει την Κύπρο για το ενδεχόμενο αεροπορικών βομβαρδισμών ή απόβασης στο νησί από ξηράς και αέρος.

Όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων ο Κυβερνήτης δεν είχε άδικο. Γιατί στα σχέδια του Χίτλερ περιλαμβανόταν και η κατάληψη της Κύπρου.

Σε έγγραφα που βρέθηκαν από τους συμμάχους φαίνονταν καθαρά τα σχέδια του Χίτλερ για το νησί. Σύμφωνα με ένα από τα έγγραφα που δόθηκε στη δημοσιότητα στις **26** Ιουνίου **1942** στο Λονδίνο (Ελευθερία **27.6.1942**) στα σχέδια του Χίτλερ περιλαμβανόταν η κατάληψη της Γιουγκοσλαβίας, της Ελλάδας, της Κρήτης, της Ρόδου και της Κύπρου και στη συνέχεια της Συρίας και του Ιράκ.

Αναφερόταν σε ανταπόκριση από το Λονδίνο που έφερε την ένδειξη "επίσημο":

"Αι Βρετανικάί εφημερίδες σχολιάζουν σήμερον έγγραφον των ελευθέρων ιταλικών αρχών επί της γερμανικής διεισδύσεως εις την Συρίαν κατά το παρελθόν έτος.

Από της αρχής του **1941** το Ναζικόν σχέδιον ως τούτο είχε ανακοινωθή υπό του Χίτλερ εις μερικούς ουδετέρους διπλωμάτας, απέβλεπεν εις προέλασιν διά μέσου της Γιουγκοσλαβίας, και της Ελλάδος και εις εξόρμησιν διά της οδού Κρήτης- Ρόδου-Κύπρου προς την Συρίαν και το Ιράκ, ό που θα εξερρηγνύοντο ταυτοχρόνως ανατρεπτικά κινήματα.

Ταυτοχρόνως η Αίγυπτος θα υφίστατο εισβολήν εκ της Λιβύης.

Λόγω εν τούτοις της υποστηρίξεως την οποίαν παρέσχε η Βρετανία προς την Ελλάδα και της απροθύμου αντιστάσεως των Γιουγκοσλάβων, κυρίως δε λόγω των μεγάλων απωλειών, αι οποίαι επροξενήθησαν εις τους γερμανούς εν Κρήτη, το πρόγραμμα του Χίτλερ ανετράπη και επεβραδύνθη κατά **10** εβδομάδας.

Το χρονικόν τούτο διάστημα διηκούλυε τους Βρετανούς να επέμβουν αποτελεσματικώς εις την Συρίαν και το Ιράκ, έκτοτε δε η περιοχή της Μέσης Ανατολής προπαρασκευάσθη έτι περαιτέρω εναντίον γερμανικής επιδρομής".

Οι προβλέψεις του Κυβερνήτη για ενδεχόμενους βομβαρδισμούς δεν καθυστέρησαν πολύ να επιβεβαιωθούν και σε λίγο η Κύπρος δεχόταν τους πρώτους αιματηρούς αεροπορικούς βομβαρδισμούς οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις ήσαν μαζικοί.

Οι βομβαρδισμοί που γίνονταν στην αρχή μέρα, και αργότερα και νύκτα, ήσαν αιματηροί και πολλοί σκοτώθηκαν όταν βόμβες τους βρήκαν στα σπίτια τους ή στην εργασία τους.

Στις **13** Ιουνίου βομβαρδίστηκε η περιοχή του χωριού Εμπα και στις **15** το αεροδρόμιο Λευκωσίας.

Από τη επίθεση στη Λευκωσία σκοτώθηκαν πέντε άνθρωποι.

Οι τρεις είχαν φονευθεί επί τόπου ενώ οι άλλοι δυο υπέκυψαν στο μοιραίο αργότερα από τα τραύματα που υπέστησαν.

Με τις μαζικές επιθέσεις οι Άγγλοι γνωρίζοντας ότι η Κύπρος είχε γίνει πλέον στόχος και ότι χειρότερες μέρες την ανέμεναν απομάκρυναν τις οικογένειες τους μακριά από το νησί στις **15** Ιουνίου.

Για καλή τύχη της Κύπρου ο Χίτλερ κυνηγούσε το μεγάλο ψάρι. Έτσι έστρεψε την προσοχή του προς τη Ρωσία παρά προς την περιοχή της Μέσης Ανατολής και επιτέθηκε σύμφωνα με το πρακτορείο Ρέουτερ (Ελευθερία **23** Ιουνίου **1941**) στις **22** του μηνός και έτσι νομίστηκε προς στιγμή ότι ο κίνδυνος είχε παρέλθει.

Γι' αυτό ο Δήμαρχος Λευκωσίας Θεμιστοκλής

Δέρβης με ανακοίνωση του κάλεσε το λαό να επιστρέψει στην πρωτεύουσα γιατί έκρινε ότι είχε παρέλθει ο κίνδυνος "κατόπιν νέας τροπής την οποίαν έλαβον τα πολεμικά γεγονότα".

Όμως πολλά δεινά επιφύλασσαν ακόμα ο Χίτλερ και ο Μουσολίνι εναντίον της Κύπρου. Έτσι στις **2** Ιουλίου αεροπλάνα έρριψαν **48** βόμβες στη επαρχία Πάφου και στην περιοχή του αεροδρομίου Λευκωσίας. Τα αεροπλάνα επανήλθαν και στις **4** και **5** Ιουλίου, άλλα θύματα, εκτός από μικροτραυματισμούς και ζημιές δσεν σημειώνονταν. Στις **7** όμως ύστερα από αλληπάλληλους βομβαρδισμούς τρία άλλα πρόσωπα σκοτώθηκαν στο αεροδρόμιο. Το αεροδρόμιο αποτελούσαν μόνιμο στόχο των γερμανο-ιταλικών αεροπλάνων που επανήλθαν με νέες βόμβες στις **9** και **10** Ιουλίου.

Στις **12** βομβάρδισαν και πάλι το Βαρώσι. Μετά από ανάπαυλα μιας βδομάδας επιτέθηκαν με σφοδρότητα και πάλι εναντίον του αεροδρομίου με αποτέλεσμα ένα νεκρό και δυο τραυματίες. Ορισμένες βόμβες έπεσαν πλησίον της Αρχιεπισκοπής. Νέα επίθεση πραγματοποιήθηκε στις **29** του ίδιου μήνα.

Τα λιγα αντιαεροπορικά και η μικρή αεροπορική δύναμη της νήσου δεν μπορούσαν να ανακόψουν τα εχθρικά όπως χαρακτηρίζονταν αεροπλάνα, κατόρθωσαν όμως να ρίψουν τρία από αυτά στη θάλασσα.

Στις **4** Αυγούστου έγινε ο πρώτος νυκτερινός βομβαρδισμός της Κύπρου. Τα αεροπλάνα επανήλθαν και στις **7** του ίδιου μήνα και πάλι βράδυ. Μια από τις βόμβες των αεροπλάνων κατά την επιδρομή εναντίον του Βαρωσιού έπεισε στον Πύργο του Οθέλλου και σύμφωνα με την "Ελευθερία" της **9** Αυγούστου η βόμβα "κατέστρεψε μέρος του κτίσματος".

Στις **12** η Λευκωσία είχε ακόμα ένα νεκρό και τρεις τραυματίες, ενώ στις **14** ήταν η σειρά της Λεμεσού και της Λάρνακας. Όταν έφυγαν τα αεροπλάνα τρία πρόσωπα ανασύρθηκαν από τα ερείπια νεκροί, ενώ άλλοι **27** τραυματίστηκαν. Ένας από τους νεκρούς, ο Αζνίβ Κουσαζικιάν είχε σκοτωθεί μέσα στο σπίτι του

στη Λάρνακα. Οι άλλοι νεκροί ήσαν οι Κώστας Παπαναγιώτου, από τη Λεμεσό και Νικόλας Νησιφόρου από το Αρσος.

Στις **21** Αυγούστου, ενώ ο Κυβερνήτης Μπάττερσιλλ ετοιμαζόταν να αναχωρήσει από την Κύπρο, το λιμάνι του Βαρωσιού δεχόταν τον αγριώτερο βομβαρδισμό που γνώρισε ποτέ πόλη της Κύπρου, τα αεροπλάνα έπλητταν αδιάκριτα κατοικημένες και μη περιοχές με αποτέλεσμα να φανευθούν συνολικά δώδεκα πρόσωπα και άλλα τόσα να τραυματισθούν. Ένας από τους νεκρούς ήταν ο Λουκάς Κυριάκου από τον Άγιο Θεόδωρο.

Βόμβες έπεσαν και στην περιοχή του Γυμνασίου. Εγγραφε η "Ελευθερία" την επομένη:

" Μια οικία ανήκουσα εις τον διδάσκαλον Σαβεριάδην κειμένη έναντι της δημοτικής αγοράς υπεστη άμεσον πλήγμα και κατέρρευσεν. Επίσης κατέρρευσεν ετέρα οικία κειμένη πλησίον του Γυμνασίου, ανήκουσα εις τον κ. Λοϊζον Χριστοφίδην. Εκ των εκτιναχθέντων θαυσμάτων υπέστησαν σοβαράς βλάβας έτεραι **15** περίπου οικίαι. Πολλών εξ αυτών αι στέγαι ανετινάχθησαν και αι θύραι και τα παράθυρα υπέστησαν στρέβλωσιν. Οι υελοπίνακες όλων των οικιών της περιοχής συνετρίβησαν. Θραύσμα οβίδας διατήρησαν ένα των τοίχων της οικίας του κ. Μιχ. Μοντάνιου ενεσφηνώθη εις έτερον τοίχον της αυτού οικίας. Η εν τη οδώ Αγ. Σπυρίδωνος υπ'αρ. **1** οικία υπέστη επίσης σοβαράς βλάβας. Αυτοκίνητον ανήκον εις τον κ. Γ. Λόρδον και ευρισκόμενον εις την αυλήν της οικίας του υπέστη βλάβας **20** λιρών.

Άλλαι βόμβαι έπεσαν επίσης επί αμμώδους περιοχής εις το τέρμα της οδού Αγλίου Σπυρίδωνος. Μια εξ αυτών εξερράγη πλησίον χαρακώματος ες το οποίον είχαν προσφύγει γυναίκες. Τμήμα του χαρακώματος υπέστη καθίζησιν, αλλ' ουδέν πρόσωπον εβλάβη. Άλλη βόμβα έπεσεν εντός ετέρου χαρακώματος, το οποίον ευτυχώς ήτο κενόν, μία εκ των ριφθεισών βομβών δεν εξερράγη.

Τα εχθρικά αεροπλάνα μη αρκεσθέντα εις τον

αδιάκριτον βομβαρδισμόν κατοικιών
εμυδραλλιοβόλησαν επίσης την συνοικίαν Σταυρού.
Τρία πρόσωπα ετραυματίσθησαν εκ των μύδρων. Υπό της
αστυνομίας ευρέθη δοχείον πετρελαίου, διάτρητον
από σφαίρας.

Η κατάσταση μερικών εκ των θυμάτων είναι
σοβαρά. Τινών απεκόπησαν οι πόδες και αι χείρες, εις
σκύλλος τραυματισθείς υπό θραύσματος εθεάθη
συρόμενος επί της κοιλίας του. Βροχή θραυσμάτων
έπεσεν εις μεμακρυσμένα σημεία της πόλεως.
Ανευρέθησαν τοιαύτα εις το φυτώριον και εις
διαφόρους κήπους.

Εις εκ των φονευθέντων κατά την διάρκειαν της
επιδρομής, εγνώσθη ότι εβλήθη από θραύσμα βόμβας,
ακριβώς εις το στόμα, ενώ έδινεν εις άλλους οδηγίας
να προφυλαχθούν. Ετερος εκ των φονευθέντων ευθύς ως
ήκουσε τας εκρήξεις είχε σπεύση να προφυλαχθή
κάτωθεν ενός αυτοκινήτου. Κατά την στιγμήν εκείνην
υπέστη πλήγμα επί του μηρού και βραδύτερον
εξέπνευσεν εκ του τραύματος του.

Αντιθέτως έτερον πρόσωπον, προφυλαχθέν
επίσης κάτω από εν αυτοκίνητον, ουδέν έπαθεν, όταν
θραύσμα βόμβας έπληξε το όχημα εις το άνω μέρος του.

Ο Ράπτης κ. Σπύρος Χριστοφόρου, διέφυγε τον
θάνατον ως εκ θαύματος όταν εν θραύσμα βόμβας διήλθε
πλησιέστατα της κεφαλής του χωρίς να τον θίξη.
Θραύσμα βόμβας εξσφενδονίσθη κατά του κλωβού μιας
καρδερίνας, και απέκοψε τους πόδας του ατυχούς
πιτηνού, το οποίον και εξέπνευσεν. Εις εκ των
συλλεκτών σιδηρών θραυσμάτων περισυνέλεξεν εν
τοιούτον, το οποίον λίαν παραδόξως έχει ακριβώς το
γεωγραφικόν σχήμα της Κύπρου.

- Μολονότι ο βομβαρδισμός δεν διήρκεσεν ειμή
ολίγα λεπτά, το πανδαιμόνιον των εκρήξεων αι
ισχυραί δονήσεις και οι καπνοί οι καλύψαντες τας
βομβαρδισθείσας περιοχάς, έδιδον την εντύπωσιν
μιας φοβεράς καταστροφής. Οι πλείστοι των κατοίκων
κατελήφθησαν υπό πανικού, πολλά δε πρόσωπα, ιδίως
γυναίκες, υπέστησαν νευρικών κλονισμών. Τα μέλη της

Αεραμύνης ετέλεσαν μετά ψυχραιμίας και θάρρους τα καθήκοντα των.

Δεύτερος συναγερμός διαρκείας ολίγων λεπτών εσημάνθη, εν Βαρωσίοις σήμερον την **6.50** μ.μ. Δεν ενεφανίσθησαν αεροπλάνα, οι κάτοικοι όμως διακατεχόμενοι εισέτι υπό ζωηράς νευρικότητος συνεπεία του πρωϊνού βομβαρδισμού έσπευσαν εις τα καταφύγια εν συγχύσει και ταραχή.

Στις **26** βρεττανικά αεροπλάνα διεξήγαγαν αερομαχίες σε περιοχή της Ευλοφάγου με ιταλικά και ένα από αυτά εξερράγη στον αέρα. Ομως τα ιταλικά αεροπλάνα είχαν ήδη προκαλέσει πανικό στον κόσμο και τα διάφορα γυμνάσια αποφάσισαν να εγκαταλείψουν τις πατροπαράδοτες περιοχές τους στις πόλεις και ανακοίνωσαν ότι θα λειτουργούσαν σε αγροτικές περιοχές, όπου είχε ήδη μετακομίσει και ο περισσότερος πληθυσμός.

Ενα τέτοιο σχολείο ήταν το Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου που είχε μετακομίσει στο Τρίκωμο.

Τα αεροπλάνα επανήλθαν στις **6, 9** και **12** Σεπτεμβρίου και βομβάρδισαν αγροτικές περιοχές και ανέστειλαν τις επιδρομές τους για αρκετό διάστημα.

Την πρώτη Οκτωβρίου δυο αεροπλάνα έρριψαν μερικές βόμβες για πρόκληση πανικού περισσότερο, παρά για να πλήξουν στόχους. Παρόμοιες μικροεπιθέσεις επαναλήφθηκαν και τις επόμενες δυο μέρες και καθ' ον χρόνο η επίθεση του οι Χίτλερ στο μέτωπο της Μόσχας είχε αρχίσει να αντιμετωπίζει προβλήματα με την έλευση του χειμώνα, οι βομβαρδισμοί είχαν ανασταλεί για αρκετο καιρό.

Τελικά ιταλικά αεροπλάνα θα έρχονταν κατά μικρά διαστήματα στην περιοχή, αλλά όχι για να πλήξουν στόχους αλλά για να προκαλούν πανικό περισσότερο. Ετσι η Κύπρος δεν θα γνώριζε άλλους παρόμοιους βομβαρδισμούς στη διάρκεια του πολέμου.